

De bodem als pens: sleutel tot gezond ruwvoer en sterke koeien

Bij Groeibalans zien we de bodem als een levend systeem – vergelijkbaar met de pens van een koe.

In de bovenste 30 centimeter van de bodem speelt zich een verteringsproces af, aangestuurd door een microbiom van bacteriën, schimmels, gisten en aaltjes. Deze organismen leven in de poriën van de grond en werken samen met de plant en haar wortels om voeding op te nemen en om te zetten. Hoe beter deze bodem gevoed wordt, hoe actiever het bodemleven, wat leidt tot efficiëntere stofwisseling, gezonder gras en beter ruwvoer voor de koe.

Een gezonde bodem vraagt om meer dan alleen bemesting gericht op de plant. Wanneer je de bodem zelf voedt, voed je indirect de plant. Organisch opgebouwde mineralen zijn beter opneembaar voor plant en dier. Kunstmest stimuleert vooral snelle groei, maar biedt het bodemleven minder ondersteuning. Door te focussen op een evenwichtige voeding van bodem én plant ontstaat een duurzame en productieve kringloop.

De kuilanalyse is hierin een belangrijk hulpmiddel. Deze toont niet alleen de gehalten voor in het rantsoen, maar ook hoe de bodem functioneert. Verhoudingen tussen eiwitten, nitraat, kali en suikers geven inzicht in het bodemproces. Een hoog ruw eiwitgehalte kan misleidend zijn als de OEB negatief is of als de stikstofvormen niet goed benut worden door de koe. Dan vergt de vertering extra energie, wat ten koste gaat van gezondheid en melkproductie.

Onkruiden zoals ridderzuring, distels of paardenbloemen geven signalen van bodemtekorten, bijvoorbeeld aan spoorelementen, calcium of kalium. Door gerichte correcties, bijvoorbeeld via CEC-aanpassingen of het verbeteren van de bodemstructuur, kunnen deze tekorten worden aangepakt. Ook zuurstoftekorten, vaak veroorzaakt door een onevenwichtige calcium-magnesiumverhouding, vragen om structurele ingrepen en biologische stimulatie.

Organische mestsoorten zoals Bokashi en vaste mest voeden het bodemleven beter dan alleen drijfmest. Ze stimuleren wormenactiviteit en verbeteren de vertering in de bodem. Compostthee kan aanvullend ingezet worden als biologische impuls: het vult niet alleen micro-organismen aan, maar biedt ook voeding. In een gezonde bodemstructuur werkt dit als een effectieve stimulans, zeker bij een overgang naar minder kunstmestgebruik.

Na de langste dag verandert de werking van bemesting. De bodemtemperatuur is dan hoger en de stofwisseling in de bodem actiever. Kleinere giften van bijvoorbeeld ureum kunnen dan zeer efficiënt zijn, mits er voldoende vocht aanwezig is. Bemesting vraagt op dat moment vooral om timing en afstemming op de natuurlijke bodemprocessen.

Het goed balanceren van mineralen blijft essentieel. Een overschot aan kalium kan de opname van calcium, magnesium en spoorelementen verstoren. Dit kan leiden tot moeilijkheden bij de plant en uiteindelijk bij de koe. Door gerichte toevoegingen via bijvoorbeeld steenmelen, zeezouten of kruiden als smalle weegbree kunnen deze tekorten worden aangevuld. In biologische systemen, waar de ruimte voor kunstmatige toevoegingen beperkt is, zijn deze natuurlijke bronnen extra waardevol.

Mais speelt vaak een rol als correctie op overmaat aan kalium in het gras, omdat het een energierijk maar mineraalarm gewas is. Toch blijft het belangrijk om ook het grasland in balans te brengen, zodat deze voldoende spoorelementen bevat en geen extra correctie nodig heeft.

Door actief te werken aan bodemstructuur, bodemleven en mineralenbalans, ontstaat op termijn een kuil met meer benutbare energie en rustiger eiwit. Dat leidt tot een betere herkauwing, minder krachtvoerbehoefte en meer gezondheid en opbrengst uit hetzelfde land. Het loont dus om te investeren in de “bodempens” – want daar begint de kringloop van gezonde koeien en gezond ruwvoer.